

Onderwerp Vaststellen beleid zonne-energie in beschermd stadsgezicht en op monumenten (gewijzigd besluit)	
Nummer	2021/783271
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.
Programma/beleidsveld	4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling
Afdeling	OMB
Auteur	Alefs, H./ Keulen, J. van
Telefoonnummer	023-5115126
Email	halefs@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Haarlem werkt aan een duurzame stad door zoveel mogelijk zon- en windenergie op te wekken. Dat doen we samen; veel Haarlemmers hebben al zonnepanelen op hun daken. Het college heeft een plan ontwikkeld om de mogelijkheden voor zonnepanelen in de beschermde stadsgezichten te vergroten met behoud van de kwaliteit van het historisch stadsbeeld.</p> <p>Circa een derde deel van het woongebied van Haarlem is aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht. In deze gebieden gelden regels voor het plaatsen van zonnepanelen die samenhangen met de erfgoedwaarden. Door de regels te verruimen en het eenvoudiger te maken om zonnepanelen te plaatsen wil het college het opwekken van schone energie stimuleren. Het beoogde nieuwe beleid hiervoor wordt onderdeel van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit.</p> <p>Aanvullend is een digitale kansenkaart voor zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht ontwikkeld. De kansenkaart biedt handelingsperspectief voor eigenaren van woningen en andere gebouwen voor het plaatsen van zonnepanelen.</p> <p>Het college heeft het ontwerpbeleid gedurende zes weken ter inzage gelegd. Het beeld uit de reacties ondersteunt de gekozen beleidslijn. Tijdens de ontwerpfase is samen met bewoners van de Zaanenlaan een pilot uitgevoerd waarbij zonnepanelen volgens een goed legplan geplaatst zijn in het zicht.</p>
Behandelvoorstel voor commissie	De commissie ontwikkeling wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstel van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering.
Relevante eerdere besluiten	<ul style="list-style-type: none"> - Informatienota Versnelling van het Duurzaamheidsprogramma (2017/93567), commissie beheer 23 maart 2017. - Informatienota Actieplan Schone Energie (2020/891686), commissie beheer 10-12-20 - Raadsbesluit Nota Ruimtelijke Kwaliteit (2012/251271), raadsvergadering 21-06-2012.

	-Initiatiefvoorstel 'Herziening beleidsregels zonne-energie voor het beschermd stadsgezicht Haarlem' (2021/...) raadsvergadering 06-04-2021 en (2021/362366) 01-07-2021.
Besluit College d.d. 21 december 2021	1. Het college stelt het voorstel aan de raad vast. de secretaris, de burgemeester,
Besluit Raad d.d. ... ~~02~~ FEB 2022	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: 1. Het beleid voor zonne-energie in beschermde stadsgezichten en op monumenten vast te stellen, als aanvulling op de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. Vastgesteld met in achtneming van de aangenomen amendementen waarvan de besluiten zijn weergegeven in bijlage 4 de griffier, de voorzitter,

1. Inleiding

Energietransitie

Voor de opgave van de energietransitie naar een fossielvrije samenleving is door het college in het Actieplan Schone Energie inzichtelijk gemaakt hoe en hoeveel duurzame energie kan worden opgewekt in Haarlem. Een van de maatregelen daarin is om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om energie via zonnepanelen op te wekken binnen het beschermde stadsgezicht. In het actieplan heeft het college aangegeven te onderzoeken op welke manier dat kan worden vormgegeven. Hierbij worden een online kanskaart en een beleidsverruiming genoemd. Het voorliggende beleid is de uitwerking hiervan.

Kanskaart: Potentie van daken in beschermd stadsgezicht in beeld

Het college heeft een online kanskaart ontwikkeld om in beeld te brengen op welke daken er mogelijkheden zijn voor zonnepanelen. In het beschermd stadsgezicht is binnen de bestaande

regelgeving al veel potentie voor zonnepanelen uit het zicht, bijvoorbeeld op platte daken en op achterdakvlakken. Door in beeld te brengen waar deze ruimte zit kunnen Haarlemmers eenvoudig zien wat de mogelijkheden voor hun dak zijn.

Verruiming beleid

Hiernaast is gekeken op welke daken meer ruimte gegeven kan worden. Op daken van woningen en gebouwen die binnen een beschermd stadsgezicht liggen gelden beperkende regels voor het plaatsen van zonnepanelen, met name dat zonnepanelen niet zichtbaar mogen zijn vanaf de openbare ruimte. Dat is vastgelegd in de Nota Ruimtelijke Kwaliteit (2012/192768). Vooral voor complexmatig ontwikkelde woningen in Haarlem-Noord worden mogelijkheden gezien voor het plaatsen van zonnepanelen in het zicht. Met een zorgvuldig legplan kan dat zonder dat er sprake is van een onevenredige aantasting van het stadsgezicht. Op deze manier streeft het college naar een goede balans tussen de (beeld)kwaliteit van de beschermde gezichten en het realiseren van de duurzaamheidsdoelstellingen en wordt, waar mogelijk, aangesloten bij de wens van inwoners van Haarlem om zonnepanelen op de daken van hun woningen te installeren.

Het nieuwe beleid wordt onderdeel van de Nota Ruimte Kwaliteit. Het ontwerpbeleid heeft gedurende 6 weken ter inzage gelegen.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. Het beleid voor zonne-energie in beschermde stadsgezichten en op monumenten vast te stellen, als aanvulling op de Nota Ruimtelijke Kwaliteit.

3. Beoogd resultaat

Het opwekken van meer zonne-energie in de beschermde stadsgezichten met het behoud van de kwaliteit van het historisch straatbeeld, door extra ruimte te bieden voor zonnepanelen en door het plaatsen van zonnepanelen voor initiatiefnemers eenvoudiger te maken. De kansenkaart beoogd als communicatiemiddel Haarlemmers inzicht te geven in welke mogelijkheden er zijn voor zonnepanelen op hun dak.

4. Argumenten

1. *Het besluit past bij het ingezet beleid*

A) Actieplan Schone Energie

In het Actieplan Schone Energie (2020/891686) heeft het college aangegeven de daken van woningen en gebouwen in de stad maximaal te willen benutten voor het plaatsen van zonnepanelen om zoveel mogelijk schone energie lokaal op te wekken. Met voorliggend beleid wordt hier invulling aan gegeven.

B) Het beleid past bij het raadsinitiatief 'Herziening beleidsregels zonne-energie voor het beschermd stadsgezicht'

De raad heeft een voorstel gedaan voor een aanpassing van het huidige beleid voor zonne-energie op daken die binnen het beschermd stadsgezicht vallen en voor het inzichtelijk maken van de mogelijkheden via een *kansenkaart*. Het college waardeert de inzet van de raad die is gedaan om tot

dit voorstel te komen en heeft dit meegenomen in de uitwerking van voorliggend beleid en het maken van de kansenkaart.

2. Verruiming mogelijkheden voor zonnepanelen met behoud van kwaliteit

In het beschermd stads- en dorpsgezicht gelden regels die het plaatsen van zonnepanelen beperken, zeker indien ze zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte. Met het nieuwe beleid worden mogelijkheden voor het plaatsen van zonnepanelen op daken binnen beschermde stads- en dorp gezichten verruimd. Bij het formuleren van het beleid is rekening gehouden met de cultuurhistorische waarden en de uitstraling van de stad. Vooral voor complexmatig ontwikkelde woningen in Haarlem-Noord worden mogelijkheden gezien voor het zorgvuldig plaatsen van zonnepanelen in het zicht. Aan de hand van legplannen -zoals beschreven in het beleid- kan er meer duurzame energie worden geproduceerd, met behoud van een rustig straatbeeld.

3. Vereenvoudigen vergunningverlening

Binnen beschermd gezichten en op monumenten geldt meestal dat een omgevingsvergunning nodig is. Met de Omgevingswet ontstaan meer mogelijkheden voor de gemeente. Voor zonnepanelen op platte daken en schuine daken die niet zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte is in het voorliggend beleid eenduidig omschreven wanneer panelen geplaatst mogen worden. Wanneer hieraan voldaan wordt, kan vergunning verleend worden. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet ontstaan mogelijkheden om vergunningverlening te vereenvoudigen.

Voor panelen in het zicht geldt een vergunningsplicht. Hiervoor moet een legplan gemaakt worden. Omdat een legplan voor een heel ensemble (woningen volgens hetzelfde ontwerp) geldt, is voor de andere woningen in het ensemble geen vergunning meer nodig, wanneer de panelen geplaatst worden volgens dit goedgekeurde legplan. Bij een legplan wordt advies gevraagd aan de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit. Bij monumenten wordt ambtelijk geadviseerd door de monumentenadviseurs.

Om zo min mogelijk drempels op te werpen, heeft de gemeente geen legeskosten verbonden aan een vergunning, wanneer deze betrekking heeft op het plaatsen van zonnepanelen of -collectoren.

4. De kansenkaart geeft handelingsperspectief aan Haarlemmers

Op de interactieve kansenkaart wordt inzichtelijk gemaakt wat de mogelijkheden zijn voor het plaatsen van zonnepanelen op het dak van een gebouw of woning in het beschermd stads- en dorpsgezicht van Haarlem. Ook wordt aangegeven of de plaatsing vergunningsplichtig is en aan welke voorwaarden een legplan moet voldoen om een vergunning te verkrijgen. Hiermee geeft de kansenkaart handelingsperspectief aan de dak eigenaren om zonnepanelen te plaatsen en duurzame energie op te wekken.

5. Actualisatie Nota Ruimtelijke Kwaliteit

De Nota Ruimtelijke Kwaliteit is als kader met betrekking tot de mogelijkheden voor zonne-energie op bestaande bebouwing binnen het beschermd stadsgezicht en op monumenten niet meer actueel.

Met voorliggend beleid wordt dit onderwerp van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit geactualiseerd. Voor zover strijdig vervangt voorliggend beleidsstuk de Nota Ruimtelijke Kwaliteit als beleid- en toetsingskader.

6. Inspraak en collegiaal overleg ARK

Tijdens de inspraaktermijn zijn circa 50 reacties binnengekomen. De reacties onderschrijven dat met het beleid recht wordt gedaan aan de duurzaamheidsopgave en dat tegelijkertijd zorgvuldig met het erfgoed wordt omgegaan. Hiernaast is het beleid voorgelegd aan de ARK voor collegiaal advies. Alle reacties zijn voorzien van een antwoord en opgenomen in de reactienota. Voor zover hier aanleiding voor was is op onderdelen een aanpassing gedaan in het beleid.

7. Financiën

Voor de gemeente heeft een aanpassing van het zonnepanelenbeleid geen directe financiële consequenties.

5. Risico's en kanttekeningen

Volledige duidelijkheid over alle mogelijkheden voor zonnepanelen is niet op voorhand mogelijk

In dit beleid zijn verschillende categorieën daken uiteengezet, waarbij de mogelijkheden voor het plaatsen van zonnepanelen verschillen. Op de kansenkaart is getracht deze zo correct mogelijk weer te geven. De kansenkaart is met grote zorgvuldigheid samengesteld. Desondanks kunnen afwijkingen voorkomen. Door contact op te nemen met de gemeente kan er altijd naar een oplossing worden gezocht.

Daarnaast geldt dat veel panden en complexen in de binnenstad onderling verschillen in architectonische en stedenbouwkundige verschijning, opbouw, omvang etc. Diverse oplossingen vragen maatwerk of architectonische uitwerking om te komen tot een definitief plan. Daarmee is er niet overal op voorhand volledige duidelijkheid over de mogelijkheden. Met vooroverleg, voorbeelden en begeleiding vanuit de gemeente kan dit zoveel mogelijk worden ondervangen. In bijzondere individuele gevallen kan worden afgeweken van de algemene regels, waarbij dit geen ongewenst precedent mag vormen voor andere locaties.

6. Uitvoering

Het beleid treedt in werking na publicatie van het raadsbesluit. Na vaststelling worden de inwoners van het beschermde stadsgezicht geïnformeerd over het nieuwe beleid. Daarnaast zal een collectieve inkoopactie voor zonnepanelen georganiseerd worden.

Bij de voorbereiding van het nieuwe Omgevingsplan wordt het nieuwe beleid zoveel mogelijk ingepast, onder andere ten aanzien van het vergunningsvrij maken van de specifiek aangegeven categorieën.

Vervolg

Het voorliggende beleid is gemaakt op basis van de mogelijkheden van bestaande technieken. De techniek rondom de opwek van zonne-energie ontwikkelt in hoog tempo, onder andere met betrekking tot het opwekvermogen en de verschijningsvorm van panelen. Ook worden er stappen gezet met de integratie van zonnecellen in bouwmaterialen, zoals dakpannen. De technologische ontwikkelingen zullen nauwgezet gevolgd worden om, wanneer hier aanleiding voor is, het beleid aan te passen.

7. Bijlagen

- Bijlage 1: Beleid Zonne-energie in beschermd stadsgezicht en op monumenten
- Bijlage 2: Kanskaart zonne-energie zie: <https://kaart.haarlem.nl/app/map/81>
- Bijlage 3: Nota van beantwoording
- Bijlage 4: overzicht besluiten aangenomen amendementen

Bijlage 4 Overzicht besluiten aangenomen amendementen

Amendement 16.01BIS: Legplan strak? Maak gebruik van zon op dak, schuin of vlak

Besluit in het beleid 'Zonne-energie in het beschermd stadsgezicht en op monumenten';

- Op de kansenkaart zonne-energie alleen nog monumentale panden aan te duiden als 'rood' (categorie 4; 'in principe geen ruimte voor panelen');
- Alle 'rode' daken in beschermd stadsgezicht, dat geen monument betreft, om te zetten naar 'geel' (categorie 3; ruimte voor panelen in het zicht op basis van een goed legplan);
- De onderste rode categorie in Bijlage 2 Stroomschema ruimte voor zonnepanelen (pagina 23) te schrappen;
- In Bijlage 3 Bepalen zichtbaarheid vanaf openbaar toegankelijk gebied en maximale zicht lijn van 35 meter te hanteren door de tekst; "...met een maximale zichtlijn van 35 meter.

Bij locaties met lange zichtlijnen vanaf meerdere standpunten, (zoals kades, pleinen en brede kruisingen), moet per pand specifiek worden bekeken wat de zichtbare dakvlakken zijn en kan de standaard zichtlijn niet gehanteerd worden." toe te voegen aan de laatste bullet op pagina 24.

Amendement 16.02 Maak gebruik zonlicht, bij monumentendaken uit het zicht.

Stelt voor de volgende tekst op pagina 19 uit Besluit in het beleid 'Zonne-energie in het beschermd stadsgezicht en op monumenten', te schrappen:

"Toetsingskader Panelen of -collectoren kunnen worden geplaatst op platte of schuine daken van monumenten wanneer deze uit het zicht liggen én:

a. Bij schuine daken zonnepanelen en -collectoren:

- 1. op het dakvlak liggen, boven de bestaande dakpannen (opbouw), onder een gelijke hoek als het dakvlak;*
- 2. in een enkelvoudig rechthoekig vlak liggen;*
- 3. ten minste twee pannen onder de nok liggen,*
- 4. ten minste één pan afstand tot hoekkepers houden;*
- 5. ten minste twee pannen boven de dakvoet liggen;*
- 6. panelen hebben een volledig zwarte kleur (all black) of een kleur die is aangepast op de kleur van de dakbedekking;*
- 7. alleen zonnepanelen, PVT-panelen en vlakkeplaatcollectoren (dus geen vacuümbuiscollectoren).*

b. Bij platte daken:

- 1. voldoende afstand wordt aangehouden tot de dakrand, zodanig dat deze niet zichtbaar zijn vanaf openbaar toegankelijk gebied, meestal is de minimale afstand gelijk aan de hoogte die de panelen uitsteken boven het dak.*
- 2. de zonnepanelen, -collectoren worden in een zo rustig mogelijk legplan geplaatst en zijn zoveel mogelijk evenwijdig aan de dakrand, nok of gootlijst geplaatst.*
- 3. panelen hebben bij voorkeur een egale kleur (bijvoorbeeld all black).*
- 4. Zonnepanelen, PVT-panelen, vlakkeplaatcollectoren of vacuümbuiscollectoren zijn mogelijk.*

En te vervangen door;

“Toetsingskader Panelen of -collectoren kunnen worden geplaatst op platte of schuine daken van monumenten wanneer deze uit het zicht liggen én:

1. voldoende afstand wordt aangehouden tot de dakrand, zodanig dat deze niet zichtbaar zijn vanaf openbaar toegankelijk gebied,
2. de zonnepanelen, -collectoren worden zoveel mogelijk evenwijdig aan de dakrand, nok of gootlijst geplaatst.”